

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної молодіжної
науково-практичної інтернет-конференції

(м.Полтава, 10 листопада 2025 року)

**Полтава
2025**

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

*До Всесвітнього дня науки в ім'я миру
та розвитку, Міжнародного року
кооперативів 2025*

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної молодіжної науково-практичної
інтернет-конференції

(м. Полтава, 10 листопада 2025 року)

**Полтава
ПУЕТ
2025**

УДК 001:378-053.6(082)
Н34

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

Друкується відповідно до Наказу по університету № 182-Н від 10 вересня 2025 року.

Організаційний комітет конференції:

О. О. Нестуля, голова організаційного комітету, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ;
Л. Г. Войнаш, співголова організаційного комітету, член Президії Укркоопспілки, директор Департаменту освіти і науки, директор НМЦ «Укоопосвіта», канд. екон. наук;
Н. С. Педченко, співголова організаційного комітету, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;
Н. І. Манжура, заступник голови організаційного комітету, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;
С. В. Гаркуша, д-р техн. наук, професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;
О. В. Гасій, канд. екон. наук, доцент директор Навчально-наукового інституту забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;
Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації ПУЕТ;
Ю. С. Матвієнко, канд. пед. наук, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;
С. І. Нестуля, д-р пед. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту лідерства ПУЕТ;
Ю. В. Перегуда, директор Міжнародного науково-освітнього центру ПУЕТ;
А. С. Ткаченко, д-р техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;
Л. С. Франко, канд. екон. наук, директор Полтавського фахового коледжу ПУЕТ;
В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;
С. О. Дудник, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ПУЕТ;
Д. А. Посполітак, голова Наукового товариства студентів ПУЕТ;
А. В. Філітківський, голова Студентської ради університету ПУЕТ;
О. В. Чабан, голова Ради молодих вчених ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ.
Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ.
Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.
Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник матеріалів XI Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 10 листопада 2025 року). – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 973 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-486-4

У збірнику представлено тези учасників Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь у XXI сторіччі» за тематичними напрямками: «Біотехнології та біоінженерія», «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», «Економіка та міжнародні економічні відносини», «Комп'ютерні науки», «Кооперативна модель розвитку економіки в сучасних глобальних і безпекових викликах сьогодення», «Лідерство та особистісний розвиток», «Маркетинг», «Менеджмент», «Облік і оподаткування», «Освітні науки», «Патріотичне виховання в сучасному педагогічному процесі як складова національної безпеки незалежної України», «Право», «Психологія», «Публічне управління та адміністрування», «Торгівля», «Туризм та рекреація», «Філологія», «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», «Харчові технології», «Якість вищої освіти: проблеми, виклики перспективи».

УДК 001:378-053.6(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-486-4

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2025

ФРЕЙМОВА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ Й ПЕРЕКЛАД ЕКОНОМІЧНОГО ТЕРМІНА «VALUE ENGINEERING» ДЛЯ ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА ТА ЦИВІЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

О. В. Гасій, здобувач вищої освіти ступеня магістра спеціальності В11 Філологія, група ФІЛ б-11, канд. екон. наук, доцент

Полтавський університет економіки і торгівлі

Термін «*Value Engineering*» (VE) сформувався в англomовній культурі на стику інженерії й економіки та закріпився як елемент ширшої методології управління вартістю (*Value Methodology/Value Management*), де певна функція виступає базовою одиницею аналізу. В загальноприйнятому визначенні, наприклад, у професійному середовищі США VE розуміють як систематичний процес аналізу проєктів для отримання найнижчої вартості життєвого циклу з одночасним забезпеченням продуктивності, надійності, якості та безпеки. Це визначення задає сучасні рамки поняттю і впливає на його інтерпретацію у перекладі, адже відсилає до контекстів, що не зводяться до «урізання кошторису» [6].

У професійній спільноті, зокрема у галузі будівництва та цивільної інженерії, термін нерозривно інтегрований у стандартизований Job Plan та базу методичних матеріалів. Через такий складний і багатокатегорійний інституційний контекст буквальний переклад стає непридатним, а перекладач повинен враховувати жанрові й правові особливості текстів (керівництв, політик, контрактів), у яких зміст структурується відповідно до їхньої функції та мети [7].

З позицій сучасної теорії термінології перекладання терміна VE українською повинно спиратися не на «словникову» схожість, а на зіставлення концептів у відповідних фреймах знання. Так, наприклад, P. Faber у своїх дослідженнях суть термінів розкриває через доменно-специфічні фрейми (учасники, процеси, обмеження), тож VE входить у фрейм інженерного проєктування/управління вартістю із ролями «функція → альтернатива → оцінка вартості життєвого циклу → рішення». Це обґрунтовує стратегії перекладу через описовий еквівалент («оптимізація/управління вартістю»), який краще передає функ-

ціонально-цільову природу поняття, ніж кальки «інженерія вартості» або «вартісний інжиніринг» [1].

У межах лексико-семантичного підходу до термінів, запропонованого М.-С. L'Homme, терміни розглядаються не як ізольовані одиниці, а як елементи спеціалізованих підмов. Такий підхід фокусується на проблемах багатозначності, дериваційних і сполучувальних моделях, а також на стабільності дефініцій у професійних контекстах. Для VE ключовою є полісемія терміна «*value*», який поєднує два семантичні виміри: «*цінність*» як функціональну придатність, якість чи ефективність та «*вартість*» як грошову величину. Під час перекладу важливо уникнути зміщення фокусу з «*цінності*» як показника ефективності на «*вартість*» як суму витрат. Це підкріплює доцільність застосування комбінованих рішень у перекладі – «*управління цінністю/вартістю*» у першій згадці з подальшою фіксацією одного варіанта залежно від жанру тексту [5].

Соціокогнітивна перспектива за R. Temmerman наголошує, що спеціалізовані терміни не є перманентними, а еволюціонують разом із професійною спільнотою. Зокрема, у цивільній інженерії та будівництві межі вживання VE еволюціонували та розширились від примітивної інженерної процедури економії до міждисциплінарної комплексної методології управління проектною цінністю. Відтак перекладацькі рішення повинні враховувати динаміку трансформації семантики терміна і не фокусуватися, і тим паче, фіксуватися тільки на вузьких ранніх значеннях [8].

Відповідно до стандартів термінознавства (ISO 704, ISO 1087) переклад терміна VE має ґрунтуватися на чіткій концептуальній системі, узгодженій дефініції типу «функція – вартість життєвого циклу – якість/працездатність/безпека» та єдиній політиці формування терміна (калька, описовий варіант або транскрипція). Дотримання цих принципів мінімізує термінологічний шум і запобігає хибній еквівалентності [2; 3].

Аналіз сучасних інженерно-економічних джерел показує, що VE уживається у стійких сполученнях з іншими термінами, зокрема «*study*», «*workshop*», «*job plan*», «*function analysis*», «*life-cycle cost*», і найчастіше трапляється в офіційних та професійних матеріалах. Це визначає перекладацьку норму: у наукових і методичних текстах доцільно застосовувати описові

відповідники, а в навчальних і довідкових – комбіновану стратегію. Таке рішення узгоджується з профільними публікаціями з управління цінністю в будівництві, які описують професійні ролі та демонструють розширення семантики терміна у практичному вжитку [4].

Підсумовуючи, для української терміносистеми будівництва та цивільної інженерії найпошлідовнішими є перекладацькі рішення, які: тримаються функціонально-цільової природи концепту VE; знімають двозначність «*value*» шляхом явної артикуляції зв'язку «функціональність ↔ витрати життєвого циклу»; узгоджуються з термінологічними принципами ISO та з фреймовим моделюванням спеціалізованого знання; враховують інституційний статус терміна в керівних документах і практиках.

Отже, у галузі будівництва та цивільної інженерії, поміж інших менш усталених і вживаних інтерпретацій, економічний термін VE трактується як «*управління цінністю/вартістю*» або «*оптимізація вартості*» [1; 2; 5–8].

Список використаних інформаційних джерел

- 1 Faber P. A Cognitive Linguistics View of Terminology and Specialized Language. Berlin ; Boston : De Gruyter Mouton, 2012.
- 2 ISO 1087:2019. Terminology work and terminology science – Vocabulary. Geneva: International Organization for Standardization, 2019.
- 3 ISO 704:2022. Terminology work – Principles and methods. Geneva : International Organization for Standardization, 2022.
- 4 Kelly J., Male S., Graham D. Value Management of Construction Projects. 2nd ed. Chichester : Wiley-Blackwell, 2014.
- 5 L'Homme M.-C. Lexical Semantics for Terminology: An Introduction. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2020.
- 6 Office of Management and Budget (OMB). OMB Circular A-131: Value Engineering. Washington, DC: The White House, 2013. URL: <https://www.whitehouse.gov/omb/circulars/> (дата звернення: 05.11.2025).
- 7 SAVE International. Value Methodology. URL: <https://www.value-eng.org/> (дата звернення: 05.11.2025).
- 8 Temmerman R. Towards New Ways of Terminology Description: The Sociocognitive Approach. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2000.